विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना

तयारको लागि

जिल्ला स्तरीय कार्यशाला गोष्ठी

८ चैत्र, २०७३

गोरखा

समूहगत अभ्यासका सुझावहरु

समूह "क" विपद् जोखिमको बुझाई

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
१. स्थानिय स्तरमा विपद् सम्भाबित क्षति तथा बच्ने उपायहरु बारे सचेतनामुलक कार्यकमहरु सँच्चालन गर्ने	१. स्थानिय समुदायमा विपद जोखिम ब्यबस्थापन सम्बन्धी जानकार भएका हुनेछन् ।	१. निरन्तर रुपमा	१. सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरु
२. सँरचनाहरुको नक्साङ्कन -उच्च , मध्यम, न्युन) गर्ने	२. पुर्ण तयार भई विपद जोखिममा कम आउनेछ ।	२. ३ वर्ष भित्र	२. सरकारी निकायहरु
३. विपद् जोखिम न्युनीकरणमा सुचनाको पहुचमा वृद्दि (**श्रब्य**,दृष्य सामागी स्थानिय स्तरमा सुचना केन्द्र	३. सबै ब्यक्ति समुदायहरु सु सुचित हुनेछन् ।	३. निरन्तर रुपमा	३. सरकारी संचार र गैरसरकारी निकायहरु
४. स्थानिय स्तरमा पुर्व सुचना प्रणाली स्थापना गर्ने ।	४. सम्भावित धनजनको क्षतिमा कमि आउनेछ ।	४. ५ वर्ष भित्र	४. सरकारी निकायहरु
५. विपद् जोखिम न्युनीकरणलाई बिकास योजनाहरुमा मुल प्रवाहिकरण गर्ने	५. अब बन्ने सँरचनाहरु जेखिम मुक्त बन्नेछन्।	५. निरन्तर रुपमा	५. सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरु

समूह “ख” विपद् जोखिम व्यवस्थापनको लागि विपद जोखिम शासनको सशक्तीकरण

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
१. भएका संगठनात्मक सँरचनाको प्रभाबकारी परिचालन सहभागि	विपद जोखिम न्युनिकरणको प्रभाबकारी कार्यान्वयन	१. निरन्तर (अल्पकालिन्)	विषयगत कार्यालय गै.स.स.
२. रहेका कानुनी ब्यबस्थाको बारेमा प्रष्ट रुपमा जानकारी	विपद जोखिम न्युनिकरणको प्रभाबकारी कार्यान्वयन	१ बर्ष	जिल्ला तथा स्थानिय स्तरका विपद् ब्यबस्थापन समितिहरु मिडिया
३. क्षमता अभिबृद्दि	विपद जोखिम न्युनिकरणको प्रभाबकारी कार्यान्वयन	१ बर्ष	विषयगत कार्यालयहरु तथा गै.स.स.
४. महिला सहभागिता	विपद जोखिम न्युनिकरणको प्रभाबकारी कार्यान्वयन	अल्पकालिन्	विषयगत कार्यालयहरु तथा गै.स.स.
५.माध्यामिक तहको पाठ्यकममा समाबेशी हुनुपर्ने ।	विपद जोखिम न्युनिकरणको प्रभाबकारी कार्यान्वयन	अल्पकालिन्	**पाठ्यक्रम** बिकास केन्द्र
६. समयानुकुल अनुगमन	विपद जोखिम न्युनिकरणको प्रभाबकारी कार्यान्वयन	निरन्तर	विषयगत कार्यालयहरु

समूह “ग” उत्थानशीलताको लागि विपद जोखिम न्यूनिकरणमा लगानी

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
१. स्थानिय स्तर (वडा समेत सम्म एक विपद् जोखिम न्युनिकरण ब्यबस्थापन कोष स्थापना	१. विपद् जोखिम न्युनिकरणका लागी आबश्यक श्रोत साधन जुटाउन, संकलन गर्न सकिने	१. दिर्घकालिन	१. समुदाय, स्थानिय तह
२. बृक्षारोपण	२.भु अबस्था सुधार र सँरक्षण । आयआर्जनमा बृद्दि	२. १० वर्ष भित्र	२. जि. व. का., जि. भु स. का., न.पा.,गा. पा., उपभोक्ता समुह, सा. व., उ. स.
३.पशुवाली बिमा	३.क्षतिपुर्ति प्राप्त हुने	३. ६ महिना देखि १० वर्ष	३. जिल्ला कृर्षि विभाग

	किसानमा हौसला		कार्यालय, जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, जि. खा., उपभोक्ता समुह, विमा कम्पनी
४.बैकल्पिक उर्जा	४.वातावरण मैत्रि कार्वनडाइअक्साइडको कमी वनजगंल संरक्षण ।	४. दिर्घकालिन	४. जिविस, NGO, INGO जिविका
५. जलवायु परिबर्तन अनुकुलन कृषि प्रणाली	५. कृषि उत्पादनमा बृद्दि प्लाष्टिक पोखरी निमार्ण, कुलो मर्मत	५. ५-१० वर्ष	५. जि कृ वि का कृषक, कृषक समुह निजी एग्रोभेट
६. वन क्षेत्रमा भएका आम्दानीले ५ प्रतिशत जिविस कोषमा भएको जम्मा रकम एक विपद् जोखिम न्युनिकरणको लागी लगानी गर्ने ।	बाढी पहिरो भुक्षयबाट क्षेति ग्रस्त क्षेत्रमा बृक्षारोपण , तारबार, सँरक्षण गर्ने वन डढेलो नियन्त्रण को लागी लगानी गरी जोखिम तथा क्षति कम गर्ने ।	दिर्घकालिन	जिविस,जिप्रका
७. जनचेतना अभिबृद्दि	स्थानिय सञ्चार माध्यमको प्रयोग गरी कार्य गर्ने ।		जिविस, NGO, INGO
८. कृषि विउ विजन, खाद्य गैर खाद्य भण्डारण		तत्काल राहत	NGO, INGO, स्थानिय तह
९. भौतिक सँरचना निमार्ण	विकासमा अपनत्व स्थानिय विकास		स्थानिय, केन्द्रिय सरकार, NGO, INGO

समूह “घ” प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुनर्लाभ, पुनः स्थापना तथा पुनः निर्माणमा “अझै राम्रो निर्माण” का लागि बिपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण

रणनीतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धि	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
१. निति तथा कार्ययोजना हुदाँ हुदै श्रोत साधन तथा दक्ष जनशक्ति कमी हुने हुदा श्रोत साधन र दक्ष जनशक्तिको ब्यबस्थापन गर्नुपर्ने साथै ज्ञान सिप तथा सँरचनामा पहुच हुने चेतना मुलक कार्यककहरु गर्नुपर्ने ।	श्रोत साधन तथा दक्ष जनशक्तिमा सुधार	१. ३ वर्ष भित्र	१. सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरु
२. खोज तथा उद्दारको लागी आधुनिक उपकरणहरु र तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिको ब्यबस्था स्थानिय तह सम्म	उचित समयमा प्रतिकार्य र जनसुरक्षा	२. ३ वर्ष भित्र	२. सरकारी निकायहरु

पुर्याउनु पर्ने सोहि अनुसारको सँरचना तयार गरिने			
३. पुनस्थापना तथा पुननिमार्ण कार्यहरु आवास, खानेपानी, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरु बाटो घाटोलाईअबस्था अनुसार बर्गिकरण गरी प्राथमिकिकरणको आधारमा पुनस्थापना तथा पुननिर्माण गरिने ।	छिट्टो प्रतिकार्य + प्राथमिक जरुरतहरु सम्बोधन हुनु	३. ३ वर्ष भित्र	३. सरकारी संचार र गैरसरकारी निकायहरु
४.जिल्ला तहमा मात्रै म्म्च्त लाई सिमित नराखी स्थानिय इलाका गा.पा.तथा वडा सम्म विस्तार गरी परिचालन गरिने ।	विकेन्द्रीकरण संरचना छिट्टो प्रतिकार्य र पूर्वतयारी	४. ३ वर्ष भित्र	४. सरकारी निकायहरु
५.निति तथा कार्यक्रम भएता पनि फरक क्षमता भएका महिला, बालबालिका, एकल महिला, जेष्ठ नागरिकलाई समेत समेटी समाबेशी रुपमा प्रभावकारी निति नियम गरी कार्यान्बयन गरिने	समाबेशी नीति	३ वर्ष भित्र	
६. विपद् जोखिम ब्यबस्थापनको लागी विद्यालय स्तर मा ज्ञान सिपको लागी ब्यबहारिक ज्ञान सहित पाठ्यक्रममा तयार पारी पठन पाठन गराउनु जोड दिर्ने ।	बृहत ज्ञान र आवश्यक क्षमता, प्रतिकार्य र पूर्वतयारीमा सुधार	३ वर्ष भित्र	
७. पुर्वतयारीको लागी प्रत्येक वडा तथा सरोकारवाला कार्यालयहरुमा कम्तीमा पनि ५- १० प्रतिशत जनसँस्यालाई लक्षित गरी बजेट बिनियोजन तथा भण्डारण बन्दोबस्ती भण्डारण गर्ने निति निमार्ण गर्ने ।		३ वर्ष भित्र	